

رمان کامل

سووشون اثر ماندگار سیمین دانشور یک رمان رمزی - اسطوره‌ای است

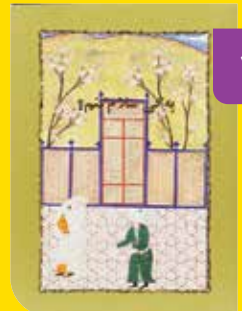
شهری چون بهشت



۱

این کتاب دربردارنده ۱۰ داستان کوتاه است و از اولین آثار سیمین دانشور محسوب می‌شود. در داستان‌های کتاب «شهری چون بهشت»، با شخصیت‌ها و اتفاقات جذابی روبه‌رو می‌شویم: خانواده‌ای آمریکایی که در ایران سکونت دارند، علاقه خاصی به حاجی فیروز پیدا می‌کنند و تصمیم می‌گیرند هر طور شده برای او کاری انجام دهند و...؛ دانشور، احساسات شخصیت‌ها و روابط آنها با یکدیگر را به شکلی هنرمندانه و با مهارتی مثال‌زدنی به تصویر می‌کشد و قصه‌هایی به‌یادماندنی را می‌آفریند.

به کی سلام کنم



۲

سیمین دانشور با استفاده از سنت چند هزار ساله قصه‌گویی در ایران زمین و ترکیب آن با تکنیک‌های مدرن خلق داستان کوتاه، اثری جذاب خلق کرده است. داستان‌های کتاب، با ارائه جزئیاتی غنی و طیفی گسترده و متنوع از شخصیت‌های آشنا و قابل باور، خواننده را به دل جامعه ایران در چند دهه قبل و دغدغه‌های موجود آن می‌برد. دانشور در این داستان‌ها، تمرکزی ویژه بر اعتقادات و اندیشه‌های کاراکترهای خود دارد.

انتخاب



۲

سیمین دانشور در این مجموعه از داستان‌های کوتاه، دست روی مضامین اجتماعی و به‌طور کلی انسانی گذاشته و قصه‌هایی پر جزئیات، ملموس و گاه طنزآمیز را خلق کرده است. در یکی از داستان‌های این کتاب، اصرار برخی از اعیان و اشراف به وجود هرچه کامل‌تر تشریفات و فخرفروشی‌های آنها با لحنی طنزآمیز به باد انتقاد گرفته می‌شود.

طیبه گوهری داستان‌نویس

شهرزاد ایرانی پس از سال‌ها سکوت و انزوای ادبی و سیاسی، لب به داستان‌گشود. او قصه‌اش را که تلفیقی از داشته‌ها و رنج‌های بسیار بود، در ظرف داستان امروزی ریخت و چنین شد که نخستین رمان حرفه‌ای از یک نویسنده زن ایرانی خلق شد و پیروزمندانه قامت افراخت.

«سووشون» یکی از مهم‌ترین آثار فارسی است و شاید مهم‌ترین اثر سیمین دانشور. این رمان در سال ۴۸ منتشر شد و نیم‌قرن از انتشار آن می‌گذرد. در این پنجاه سال، بیش از پانصد هزار نسخه از آن فروش رفته و به بیش از هفده زبان ترجمه شده است. سووشون داستان زری (زهره) و همسرش یوسف است؛ در بازه زمانی نیمه دوم ۱۳۲۰ تا ۱۳۲۲. داستان در شیراز، و در روزهای جنگ دوم و ورود نیروهای متفقین به ایران می‌گذرد.

«سووشون» از زمان انتشار تا به امروز، مورد توجه و ستایش بسیاری از نویسندگان قرار گرفته و درباره‌اش کتاب‌ها و رساله‌های بسیاری نوشته شده است. از جمله، حسینعلی قبادی آن را نقطه‌عطفی در ادبیات داستانی فارسی برمی‌شمارد و هوشنگ گلشیری آن را «معیار» رمان در زبان فارسی می‌داند که «حضورش بر بسیاری از رمان‌های پیش از آن خط می‌کشد و رمان‌های پس از آن را باید با آن سنجید.» حسین پاینده «سووشون» را یکی از سه اثر ماندگار بین رمان‌های ایرانی معرفی می‌کند و محمدعلی سپانلو «سووشون» را اولین رمان فارسی به معنای ادبی آن می‌داند که در جذب مخاطب نیز موفق بوده است. حسین سنایور هم این اثر را یک رمان رئالیستی می‌داند که با بهره‌گیری از همه نیروهای مختلف و درگیر اجتماع و قشرهای مختلف مردم و تقابل آنها با یکدیگر، داستان کاملی برای مخاطب روایت می‌کند.

هوشنگ گلشیری در کتاب «جدال نقش با نقاش» بیان «سووشون» را بیانی رمزی و تمثیلی می‌داند و برای آن ۲ معنای نزدیک و دور قائل است: مخاطب در نگاه نخست، معنای اول را درمی‌یابد اما خواننده آرموده معنای دور را هم می‌تواند استنباط کند. با دریافت معنای دور، معنای نزدیک فراموش نمی‌شود؛ چون سطح ظاهری یا معنای نزدیک، صرفاً نشانه و انتزاع نیست. معنای دو



می‌رسد که سیمین دانشور به صورتی رمزگونه در پی انتقال این مفهوم است که نسل یا نسل‌های آینده (وجه نمادین خسرو) موفق به ادامه راه ظلم‌ستیزان و روشنفکران ایرانی (وجه نمادین یوسف) خواهند شد. سیمین دانشور، خود، «سووشون» را یک رمان فلسفی می‌داند که تاکید ویژه‌ای بر نمادها دارد؛ چنان‌که سرنوشت یحیای تعمیددهنده، امام حسین، سیاوش و یوسف مشابه است و سرنوشت ملک سهراب با سهراب نیز یکی است؛ یکی را پدر کشت و دیگری را جامعه پدرسالار. او منظور خود از زاری بر مرگ سیاوش را زاری بر ملت ایران بیان می‌کند.

برایان اسپونر، مترجم انگلیسی رمان معتقد است که این رمان چکیده‌ای است از تجربیات نسلی از ایرانیان در دوران معاصر که با فشارهای سیاسی و تاریخی مبارزه می‌کردند. منطق تبیینی داستان «سووشون» نیز بر مبنای جست‌وجوی دلایل ستم اجتماعی، تسلط بیگانگان و نیاز مردم به دفاع از سرزمین‌شان استوار شده است. سیمین دانشور اگرچه مسائل خاص زنان را در خلال داستان بیان می‌کند اما این مسائل تابعی است از موضوع جدی‌تر و عالی‌تری به نام

سطحی و بیان رمزی باعث شده که پیام رمان نسبت به وقایع زمان وقوع داستان (اشغال ایران به دست متفقین) نسبت به وقایع سیاسی زمان نشر (کودتای ۲۸ مرداد) نیز قابل استنباط باشد و احتمالاً برای حل معضلات اجتماعی و سیاسی در هر زمان و مکانی نیز همان طرح ثابت برای خوانندگان قابل دریافت خواهد بود. نویسنده با استفاده از این لایه‌های معنایی در رمان، بین عناصر اجتماعی و سیاسی معاصر و عناصر اسطوره‌ای پیوند برقرار کرده است. انتخاب نام یوسف که برگرفته از نام پیامبر نجات‌دهنده مردم از قحطی است، برای شخصیت استعمارستیز داستان در دوران قحطی نیز یکی از جنبه‌های نمادگرایانه «سووشون» است. رویکرد ظلم‌ستیزانه و کشته شدن غریبانه یوسف، سرگذشت سیاوش را تداعی می‌کند و در جای جای این داستان ارتباط معنایی نزدیکی با شخصیت امام حسین امام سوم شیعیان برقرار می‌کند. یوسف مانند سیاوش پسری به نام خسرو دارد که در جایی خطاب به او می‌گوید: «اگر من نتوانستم، تو خواهی توانست.» خسرو یا کیخسرو، پسر سیاوش، به خون خواهی پدر برمی‌خیزد و موفق می‌شود. به نظر